

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den
Antverpiæ, M. DC. XLV.

Resp. I. De Aduocatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

Episcopi, & Primates supplicarunt Papae, non suo Marte statuerunt, sed nec eo tempore exauditi, sed in aliud reiecti.

adhiberi debeat Ordinarius. *Trid. d. c. 9. s. 22.*

RESPONSVM III.

RESPONSVM I.

Hospitale olim exemptis uniuersum non fieri exemptum.

De aduocatis.

Religiosorum exemptio hospitalis, eiusque sacellum ipsius uirtutem non fecit exemptum. *c. ex ore. in fin. X. de privileg. c. volentes. in fin. eod. in 6. clem. quia contingit vers. contradictores. de religio. dom. quam etiam innouauit Concilium Trid. s. 2. c. 15. de reform. s. 25. c. 8. & consonat s. 22. c. 8. & 9. quibus in locis unio, exemptio, privilegium, prescriptio, vel consuetudo immemoralis, non obstat declaratur, quo minus visitari hospitale ab Ordinario, & rationes exigi possint id adeoque hic obtinet, quamuis ab animis exemptio religiosa sint in pacifica possessione hospitalis, sacelli, & bonorum, sine Episcopi visitatione, aut rationum exactione. qualem allegationem in *c. cum ex officio. X. de prescrip. nullam Innocentius III. reputat. cum contra visitationem*, inquit, *non possit aliquo modo prescribi.* liquidum autem hic est ante unionem hospitale & sacellum, utique Beginarum, fuisse sub Ordinario, ut & erant Beginae. *c. ratio. de relig. dom. in extrau. comm. in verb. diocesani locorum & parochialium ecclesiarum rectoribus reuerenter obediunt.* quamuis etiam tunc esset sub patronatu Abbatis Ordinis exempti. patronatus autem ubique admittit, imo fere exigit Diocesani institutionem, aut superioritatem. *tot. tit. de iur. patron. Conc. Trid. s. 1. q. c. 1. 2. ut ne quidem, si a laicis ad exemptos peruenerit, ius Episcopale minuat. c. cum saculum. X. de de iur. patronat. quin, et si rationes ex consuetudine aut privilegio alijs reddi debeat, etiam**

Utrum non sit nouum male a laicis haberi ecclesias, & clericos; *c. non minus. X. de immunitat. eccles. c. clericis eod. in 6.* sed id tradat, inquit, antiquitas Concilio Carthaginensi V. iam olim visum est, ab Imperatoribus postulandos esse defensores: ne fatigaret ecclesia. *c. ab Imperatoribus. 23. q. 3.* sicut defensores ciuitatum inuenti sunt ad propulsandam potentiorum iniuriam. *l. defensores. C. de defensor. ciuitat. ex hac origine prodierunt aduocati ecclesiarum.* *Erasm. Chotier tract. de aduocatis. l. 1. q. 7. Burgund. ad consuet. Fland. tract. 8.* sed quoniam quod ad defensionis subsidium est inuentum, a quibusdam ad depressionis dispendium est retortum; *prohibemus*, inquit Concilium Lateranense in *c. in quibusdam. X. de pen. ne patroni, vel aduocati, seu uic. domini de cetero plus usurpent; quin reperiatur in iure permittum.* reperitur autem in iure oihni permittum praeter antiquos, inquit Lucius III. in *c. praeterea. 23. X. de iur. patronat. & moderatos reditus, ab Episcopis institutos; seu ut interpretatur Paternormitanus & alij ibidem in erectione reseruatos.* Sed, ut Saluianus *l. 5. de prouidentia Dei* ait quosdam, ut onus exactionis euadant, tradere se tuendos, protegendosque maioribus, dedititiosque se diuitum faceret: hos autem saepe hac lege uerti pauperes uideri, ut spoliunt: Ita Gail *l. 2. obs. 54. n. 6.* aduocatus uelatus (inquit) non collectare suos uelatos, sed pro uiribus defendere: inque protegere debet, quia ius protectionis nullam tribuit subreptionem, nisi in ea re quae adque pernicie erretur: & in aduoca-

1. Eoque visitari potest ab Ordinario.

2. Visitacioni nulla obstat prescriptio.

3. Patronatus a laicis aut alijs ad exemptos delatus iura Episcopi non minuit.

ria plus a quo extendatur: & ad qua-
situm, atque priuatam utilitatem trans-
feratur. nullum sanè grauamen in-
ferri vult ab aduocatis, seu patro-
nis d. c. in quibusdam d. c. præterea.
quo etiam spectat Concilium Trid.
f. 22. c. 11. quod generalius Con-
cilium Lateran. in d. c. non minus
in ijs, qui potestatem habere vi-
dentur, reprehendit; quod ecclesia
tot angarijs affligatur, vt ei quadra-
re videatur deploratio Jeremiae.
Princeps provinciarum facta est sub tri-
buto: iurisdictionem etiam, inquit, &
auctoritatem prælatorum ita euacuet,
vt nihil potestatis eis in suis hominibus
videatur remansisse. vt non tantum
prouentus, sed etiam iurisdic-
tionem ad se diuertant; seu, quod
amplius est, quasi iure aduocatiæ,
in ipsas ecclesias, & prælatos iurisdic-
tionem vsurpent.

Quare idem Chokier d. tract. q.
34. negat aduocatis ius esse colle-
ctandi. quod d. c. præterea veteri
Interpretes intelligunt per ver-
bum, regium, quod pro tributo ac-
cipiunt. ius etiam hospitij mili-
tium, & pastum iumentorum, in
verb. albergarum, & fodrum: & in
d. c. non minus fossatam, expeditione-
nes, & alia: seu quæ ad necessitates
castrenses pertinent, multò magis
canum venaticorum, nutrimenta,
& expensas, extra necessitatem,
publicam, in vsu aduocatorum
priuatos. quamquam multis locis
huiusmodi vsurpatio, vel expensa-
rum redemptio inualuerit aduer-
sus canones, & etiamnum obti-
neat: etiã pacto illo adiecto, quod
nihil vniquã exigetur aliud, quale
pactum ex causa onerosa natum
reuocari non potest. vt aliquando
priuilegium in mera liberalitate
fundatum. Euerard. conf. 31. n. 18. &
in vectigalibus ne quidem in ex-
trema necessitate admittit. Wa-
mel. conf. can. 19. n. 2.

Et quoniam alia est affectio pa-
rentum naturalium erga liberos,
quam vitrici & noueræ; vetitum
est ne ius aduocatiæ, quocumque

contractu in alium transferatur. d.
c. præterea. nisi fortè cum vniuersi-
tate bonorum, cui adhareat. c. ex
literis, eod. quod & Concilio Trid.
innouatum est. f. 25. c. 9. vers. nec di-
ctum. nam vt ille dicebat, fieri ne-
quit, vt qui officia emerint, non
vendant: sic qui non ex fundato-
ribus descendunt, sed pecunia aut
simili modo aduocatas, & patro-
natus acquisierint, grauioribus
vtique exactiones inferant. præ-
terquam quod patronatus, etsi non
sit spiritualis, tamen iuri spirituali
annexus est; & ita pecuniaria ac-
quisitio ad simoniacam prauita-
tem vergit, eoque magis damna-
tur illius acquisitio ad finis spiri-
tualis abusum: c. quia clerici, X. eod.
ambitionem aut cupiditatem. c. si-
quis basilicam, de consec. d. 1. quam-
quam aduocata armata, vice do-
minatus, guardia, vel custodia,
nonnumquã merè aut magis tem-
poralis sit: tamen in genere d. c. præ-
terea contractus super illis facti
damnantur, & grauamina eccle-
sij illata. quin & maximè vacatio-
ne illarum occurrente bonorum
& iurium ecclesiæ vsurpatio. d. c.
in quibusdam, c. generali, de elect. in o.
quæ fere est regalia, quam teitigi-
mus in tur. pont. nou. anal. de elect. n.
3. & de iur. patronat. in fin.

Conradus H. Jm. Ducibus
Brabantia ius aduocatiæ conce-
dit in omnes ecclesias, & ecclesia-
sticas personas: earumque bona in
suo principatu existentium; sed in
gratiã ipsorũ, quia nimis graue eis
esset propter distantiam & pauper-
tatem Regem ipsum adire. vbi &
hoc ait, nulli licitum esse alicuius
ecclesiæ aduocatiã vsurpare, nisi
banno regio ad hoc esset institu-
tus. & infra, mandat vt nomine
Imperij ita tueantur, & defen-
dant; ita quod, inquit, ab ipsis nil per
potestatem recipiant, aut exigant. præ-
ter ius aduocatiæ: quia aduocati non
debent esse depradatores, sed defensores
ecclesiarum, &c. Refert Butkens, aux
Trophées de Brabant aux Preuves p. 39.
in

6. Nullam grauamen.

7. Iurisdictionis immunitationem.

8. Regium, albergarum, fodrum.

9. Fossatam, expeditionem, &c.

10. Pacta super his ne quidem ob necessitate mutanda.

11. Aduocata vt in alium nequeat transferri.

12. Nisi per consequentiam bonorum.

13. Cur?

14. Contractus defu- per initi iur.

15. Aduocata ecclesiarũ Brabantia.

16. Sine exactione.

in diploma autem Othonis Regis Lathariensis. 948. *ibid.* p. 16. pro Abbacia Gemblacen: permittitur subaduocatus, sed vnicus: qui *nihil aliud*, inquit, *iuris habeat nisi per singulos annos de vnaquaque domo denarium vnum, gallinam vnā, auenā sextarium vnum.* cūm Duces Brabantie progressu temporis plura exegissent, sub Joā. III. an. 1336. est transactum, vt per omnes simul Brabantie prelatos præstitis 1600. coreweis, quas angarias vocat, & canum certorum dierum nutrimentis, ab omni vltiori onere essent liberi: *saluis correweis recipi consuetis in expeditionibus & caualariis publicis, cūm eos guerram apertam habere contingerit.* quæ tamen damnat d. c. non minus, sed non satis antiquæ Imp. leges, quas plurimi sequuntur qui cleram cum populo obligant ad commune bellum defendendum, seu cūm Princeps inuaditur, *enari à Mart. de Iuris d. p. 3. cas. ...* alioquin omnia huiusmodi seruitia incerta sunt: ex pactis, & vsu pendunt. *Vid. Miram donat. Belg. l. 2. c. 51.*

RESPONSVM II.

De iure quasi patronatus per territorium vniuersali.

1. Contra communes regulas est.

2. Nisi in ecclesiasticis quasi patronibus primitiuis.

Ius patronatus laicum vniuersale per totum territorium A. extensum ad omnes pastoratus, capellanias, matricularis, aliaque beneficia, quod ab immemoriali tempore cōpetere asseritur Comiti T. videtur communes iuris regulas transgredere; quæ ius patronatus non agnoscunt, nisi in ijs, qui ecclesias, aut beneficia fundauerint, dotauerint, aut construxerint. nec est verisimile ecclesias omnes parochiales præsertim tam antiqui territorij, omniaque territorij beneficia fundata esse à prædecessoribus eiusdem Comitis. & quamuis patroni ecclesiastici, quibus

ius parochiale competit, per incorporationem ecclesie parochialis, personatus, aut alterius spiritualis iurisdictionis, aut auctoritatis multis in locis vsurpent prouisionem beneficiorum; quamuis postea nec à se, nec antecessoribus fundatorum, vbi fundantibus alijs ius patronatus expressè reuerentum non est, tanquam vniuersale ius in parochia habentes. c. *questum* 1. q. 3. c. *in apibus* q. 1. c. *cum priori* cum seqq. 13. q. 1. & Ordinarij: qui vt tales ibi fundatam habeant intentionem: c. *cum canonicis* 1. q. 1. c. *de for. compet.* & quibus accrescit quod infra suum territorium de nouo emergit. vt capelle intra terminationem parochie, c. *plures* 16. q. 1. & nouæ parochie, c. *ad audientiam* X. de *eccl. adf.* tamen, vt tales ecclesiastici proprie dictum ius patronatus non censentur habere, *vt in c. dilecti* X. de *excess. pralat.* ita in ijs, qui proprie dictum habent, seu ecclesiasticis seu laicis, non porrigitur illud ad capellas, oratoria, hospitalia, beneficia ab alijs postea in ecclesiam, aut territorium districtum fundata. *arg. l. 1. D. commun. pred. non videtur*, inquit Rochus de Curte, *tract. de iure patron. in verb. construct. q. 7. sub fin.* rationale quod quod si patronus postea construeret, et quo nondum sunt in rerum natura, tempore quo ius patronatus acquiritur, & quamquam *ibid.* & q. 16. c. *construct. xii.* admittat constructorem ecclesie huius patronatum acquirere, simul acquirere altarium, & capellarum ante in ea existentium, tanquam accessoriorum, quod vix hodie constabit; cum c. 12. *f. 14. c. 9. f. 25. Cont. Trid. & item* Rochus q. 10. & 11. *super verb. ecclesiam fund.* bene distinguit inter habentes ius patronatus, & ius parochiale; & eos qui tantum iurisdictionem in districtu habent, tamen & confundatur saepe ius patronatus, primitiui parochi, seu personæ, & uspe hæc vocabula mixta